

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. No	59-554-01-156
Дата	12. 1. 09 2025 г.

ДО

ДОЦ. Д-Р НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА

51-ВОТО НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

10.24
уфис

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от ПОДНС внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията, с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията – приложение към ПОДНС.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Иванов
Д-р Иван
Деница Сосева
Костадин Ангелов
Васил Юрков
Димитър Стойков
Петър Канев

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА**

(обн., ДВ, бр. 102 от 2008 г.; изм., бр. 42 от 2009 г., бр. 54 и 97 от 2010 г., бр. 73 от 2011 г., бр. 38 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 56 от 2015 г., бр. 2, 7 и 77 от 2018 г., бр. 17 и 28 от 2019 г., бр. 17 от 2021 г. и бр. 84 от 2023 г.)

§ 1. В чл. 1 се създава ал. 5:

„(5) Този закон урежда отношенията във връзка със сътрудничеството с Европейската комисия и компетентните национални органи на държавите - членки на Европейския съюз по прилагането на Регламент (ЕС) 2022/1925 на Европейския парламент и на Съвета от 14 септември 2022 година за достъпни и справедливи пазари в цифровия сектор и за изменение на директиви (ЕС) 2019/1937 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за цифровите пазари), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) 2022/1925" и Глава 3 „Концентрации“ на Регламент (ЕС) 2022/2560 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно чуждестранните субсидии, които нарушават вътрешния пазар, наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2022/2560.“

§ 2. В член 4 се създава ал. 6 :

„(6) Процедурата по ал. 1 за избор на председател, заместник-председател и членове на комисията се провежда от парламентарната комисия, отговаряща за икономическата политика, по приети от Народното събрание и публично оповестени правила. Кандидатури се предлагат от народните представители, с приложени подробни мотиви, документи или препоръки, обосноваващи професионалните качества на кандидатите, включително и техните познания в областта на конкуренцията.“

§ 3. В чл. 8 ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 4 след думите „сравнителна реклама“ съюзът „и“ се заличава, а накрая се добавя „както и с Европейската комисия и компетентните национални органи на страните членки по реда на Регламент (ЕС) 2022/1925 и във връзка с Глава 3 „Концентрации“ на Регламент (ЕС) 2022/2560.“

2. Създава се т. 16:

„16. упражнява други правомощия, предвидени в закон.“

§ 4. В чл. 9 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създават т. 11 и 12:

„11. може да създава съвети като експертни консултативни звена по въпросите за осигуряване на защитата и условията за разширяване на конкуренцията и на свободната инициатива в стопанската дейност, както и работни групи за изпълнение на конкретни задачи в същата област;

12. упражнява други правомощия, предвидени в закон.“

2. В ал. 2 изречение второ се изменя така: „При отсъствие на председателя, той се замества съгласно негова заповед от заместник-председателя, а при отсъствие и на заместник-председателя, от определен със заповед на председателя член на комисията.“

§ 5. В член 11 ал. 1 се изменя така:

„(1) Членовете на комисията, служителите в администрацията и външните експерти и специалисти нямат право да разпространяват информация, която представлява професионална тайна.”

§ 6. В член 13 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2:

а) създава се нова т. 3: „3. трансфер от централния бюджет.”;

б) досегашната т. 3 става т. 4.

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) Средствата по бюджета на комисията се разходват за финансиране на дейността на комисията и на нейната администрация, както и за:

1. осигуряване на материални и нематериални активи - специализирано техническо оборудване, хардуер, софтуер, лицензи и други;

2. наемане на външни експерти и специалисти по провежданите от комисията предварителни проучвания и производства по реда на този закон, на Закона за концесиите и на Закона за обществените поръчки;

3. за създаване на програми за обучения в областта на конкурентното право на публични органи и други заинтересовани организации;

4. повишаване на квалификацията и стимулиране на служителите на комисията.”

3. В ал. 5 след думите „осъществява ефективно” се добавя „международно”, а след думата „сътрудничество” се добавя „включително”.

§ 7. В чл. 24 се правят следните изменения и допълнения:

1. Заглавието се изменя така: „Уведомяване за концентрация“.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) За концентрация може да бъде подадено доброволно предварително уведомление пред комисията и когато не са изпълнени условията за задължително предварително уведомяване по ал. 1.“

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3 и в нея думите „Предприятията са задължени да уведомят” се заместват с „В случаите по ал. 1 и ал. 2 предприятията уведомяват”.

4. Създава се ал. 4:

„(4) Комисията с мотивирано определение може да изиска да бъде подадено уведомление за концентрация в срок до 6 месеца от осъществяване на сделката, когато:

1. сумата от общите обороти на всички предприятия - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година надхвърля 25 млн. лв. и

2. сделката поражда съмнения, че в резултат на осъществяването на концентрация съществено ще се възпрепятства ефективната конкуренция на съответния пазар, особено в резултат на създаване или засилване на господстващо положение на територията на страната или на обособена част от нея.“

5. Създава се ал. 5:

„(5) В случаите по ал. 4 предприятията уведомят комисията за концентрацията в указания в определението срок.”

§ 8. В чл. 26, ал. 1 думите „подлежаща на уведомяване съгласно чл. 24, ал. 1“ се заменят с „по чл. 24“.

§ 9. В чл. 34 ал. 3 се изменя така:

„(3) При преценката дали една сравнителна реклама е разрешена освен обстоятелствата по ал. 2 се вземат предвид и разпоредбите на Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно географските означения за вина, спиртни напитки и селскостопански продукти, както и за храните с традиционно специфичен характер и незадължителните термини за качество за селскостопанските продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2019/787 и (ЕС) 2019/1753 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012.”

§ 10. В чл. 37б ал. 1, текстът преди т. 1 се изменя така: „Забранява се всяко действие или бездействие на купувач в отношенията с доставчик във веригата за доставка на селскостопански и хранителни продукти, ако е в противоречие с добросъвестната търговска практика и уврежда или може да увреди интересите на доставчика, включително и следните нелоялни търговски практики в отношенията между купувачите и доставчиците във веригата за доставки на селскостопански и хранителни продукти като:”

§ 11. В член 38 ал. 1 се изменя така:

1. В т. 6 думите „разрешаване на” се заличават;
2. В т. 7 накрая се добавя „искане на Европейската комисия по чл. 22 и чл. 23 от Регламент (ЕС) 2022/1925 и чл. 14 във връзка с Глава „Концентрации“ от Регламент (ЕС) 2022/2560;”

§ 12. В чл. 38а се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „чл. 38, ал. 1, т. 2 – 4” се заменят с „чл. 38, ал. 1, т. 2 – 5”.
2. Създава се ал. 3:
„(3) Председателят на комисията със свое разпореждане може да публикува заключенията от предварителното проучване с оглед запознаването на обществеността с резултатите.”

§ 13. В чл. 39 се създават ал. 3 и 4:

„(3) В работния екип по ал. 2 могат да бъдат включени и външни специалисти, притежаващи професионален опит съобразно обхвата на производството. Те могат да участват в цялостното проучване или да им бъде възложено изпълнението само на конкретни задачи.

(4) Външните специалисти по ал. 3 не могат да бъдат заинтересовани пряко или косвено от изхода на производството и осъществяват възложените им от председателя задачи безпристрастно и в интерес на ефективното прилагане на този закон и на чл. 101 и 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз.”

§ 14. В чл. 46 накрая се добавя „Регламент (ЕС) 2022/1925 и Регламент (ЕС) 2022/2560.”

§ 15. В чл. 50 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 текстът преди т. 1 се изменя така: „Проверките по ал. 1 се извършват от определени със заповед на председателя на комисията служители от нейната администрация и при необходимост външни специалисти, съобразно целта и обхвата на проверката, които имат правомощия да:”

2. В ал. 3 изречение второ думата „служителите” се заменя с „лицата”.

3. В ал. 4 думите „на служителите на комисията” се заличават.

4. В ал. 5 в изречение първо накрая се добавя „както и по Регламент (ЕС) 2022/1925 и

Регламент (ЕС) 2022/2560.”

§ 16. В чл. 51, ал. 2 т. 2 след думите „твърдените нарушения” се добавя „в производства по глави седма, седма „б“, девета, единадесета и дванадесета”.

§ 17. В чл. 52 ал. 1 думите „служителите на комисията” се заменят с „оправомощените лица”.

§ 18. В чл. 53 заглавието се изменя така: „Експертизи от външни експерти”.

§ 19. В чл. 54 се създава ал. 5:

„(5) Комисията си сътрудничи с Европейската комисия и с националните правоприлагащи органи по Регламент (ЕС) 2022/1925 и по Регламент (ЕС) 2022/2560, като получава и оказва съдействие, обменя информация, участва в провеждането на срещи. При извършване на проверки от името на или съвместно с Европейската комисия или компетентните национални правоприлагащи органи, се спазва предвидения за това ред в Регламент (ЕС) 2022/1925 и в Регламент (ЕС) 2022/2560. В тези случаи комисията има правомощията по чл. 23, параграфи 2 и 4 от Регламент (ЕС) 2022/1925 и по чл.14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2022/2560.”

§ 20. В чл. 55, ал. 1 изречение второ след думите „по Регламент (ЕС) 2017/2394” се добавя „Регламент (ЕС) 2022/1925 и Регламент (ЕС) 2022/2560,”.

§ 21. В чл. 60, ал. 1, в т. 13 думите „или не попада в обхвата на задължението за предварително уведомяване” се заличават.

§ 22. Член 67 се изменя така:

„Контрол по изпълнение на решенията

Чл. 67. (1) Страните са длъжни своевременно да информират комисията за изпълнението на решение, с което се постановява прекратяване на нарушение, наложени са поведенчески и/или структурни мерки, постановено е преустановяване на прилагането на нелоялни търговски практики или изпълнение на други условия или задължения.

(2) Комисията може по своя инициатива да осъществява последващ контрол и да извърши последваща оценка на въздействието на решението по ал. 1, като може да образува ново производство и да постанови ново решение.”

§ 23. В чл. 69 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 се създава изречение второ: „При назначаване на експертиза по инициатива на комисията сумите за възнаграждения се заплащат от комисията.”

2. В ал. 4 накрая се добавя „както и заплатените от комисията суми за възнаграждение на външни експерти и специалисти”.

3. В ал. 5 след думите „оттегляне на искането” се добавя „или при липса на правен интерес”.

§ 24. Създава се чл. 74а:

„Признаване на нарушение от ответната страна.

Чл. 74а. (1) До изтичане на срока по чл. 74, ал. 2, ответна страна може да подаде искане за постигане на споразумение, което съдържа потвърждение на нарушението или отказ от

оспорване на участие в него.

(2) Процедурата за постигане на споразумение се урежда с правила, приети от комисията.”

§ 25. В чл. 78, ал. 3, изречение първо думите „както и“ се заличават и на края на изречението се добавя „или когато не е подадено уведомление по чл. 24, ал. 4 в указания от комисията срок“.

§ 26. В чл. 79, ал. 1 се създава т. 10:

„10. предложения за промени в условията на концентрацията.”

§ 27. В чл. 80, ал. 4 думите „с цел отстраняване на антиконкурентните ефекти” се заменят с „включващи мерки, които са необходими за запазване на ефективната конкуренция и за ограничаване на отрицателните въздействия на концентрацията върху засегнатия пазар,”.

§ 28. В чл. 81 се правят следните изменения:

1. В ал. 4 думите „промени в условията на концентрацията” се заменят с „предложения във връзка с концентрацията по реда на чл. 80, ал. 4.”

2. В ал. 5 думите „промени в условията на концентрацията” се заменят с „предложения във връзка с концентрацията по реда на чл. 80, ал. 4.”

§ 29. В чл. 82, ал. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 1 думите „или не попада в обхвата на чл. 24” се заличават.

2. В т. 3 след думите „съгласно измененията” се добавя „включително мерките за запазване на ефективната конкуренция и за ограничаване на отрицателното въздействие на концентрацията върху засегнатия пазар,”.

3. Създава се нова т. 4:

„4. постановява в случаите на уведомяване по чл. 24, ал. 4, че сделката не води до съществено възпрепятстване на ефективната конкуренция на съответния пазар;“.

4. Досегашната т. 4 става т. 5.

§ 30. В чл. 83, ал. 1 се изменя така:

„(1) Задълбочено проучване на концентрацията се извършва, в следните случаи:

1. в резултат на оценката, извършена при ускореното проучване, комисията установи, че концентрацията поражда сериозни съмнения, че в резултат на осъществяването ѝ съществено ще се възпрепятства ефективната конкуренция на съответния пазар, особено в резултат на създаване или засилване на господстващо положение;

2. предложените при ускореното проучване изменения на условията на концентрацията, включително мерките за запазване на ефективната конкуренция и за ограничаване на отрицателното въздействие на концентрацията върху засегнатия пазар, не са подходящи или достатъчни, или тяхната оценка изисква задълбочено проучване;

3. е необходимо становище на специализиран държавен орган, на който със закон е възложено регулиране на дейности в съответния сектор.“

§ 31. В чл. 88 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) създава се нова т. 3:

„3. постановява в случаите на уведомяване по чл. 24, ал. 4, че сделката не води до съществено възпрепятстване на ефективната конкуренция на съответния пазар, или налага на участниците в сделката поведенчески и/или структурни мерки, необходими за възстановяване на ефективната конкуренция, включително като постанови разделяне на обединените капитали,

дялове или активи и/или прекратяване на общия контрол;“;

б) досегашната т. 3 става т. 4.

2. В ал. 2 думите „съгласно чл. 24, ал. 2” се заменят със „съгласно чл. 24, ал. 3”.

§ 32. В чл. 91 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 думите правомощията по чл. 45, т. 1, 2, 4 и 5” се заменят с ” правомощията по чл. 45, т. 1-5.”

2. Създава се нова ал. 4:

„(4) Комисията може в хода на проучването с определение да приеме предварителни заключения относно състоянието на конкуренцията в анализирания сектор. В определен от комисията срок от датата на публикуване на определението всички заинтересовани страни, участници в сектора или техни обединения и сдружения могат да предоставят информация или становище по предварителните заключения.”

3. Досегашните ал. 4, 5 и 6 стават съответно ал. 5, 6 и 7.

4. Създава се ал. 8:

„(8) Органите по ал. 6, т. 2 са длъжни в 3-месечен срок от уведомяването за решението да информират писмено комисията за конкретните мерки за подобряване на конкурентната среда, които ще предприемат и сроковете за тяхното реализиране.”

§ 33. В чл. 92 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 6 се изменя така:

„(6) Решенията на комисията по ал. 1 и ал. 5 не подлежат на обжалване.”

2. Създава се ал. 7:

„(7) Органите и сдруженията по ал. 5, т. 2 са длъжни в 3-месечен срок от уведомяването за решението да информират писмено комисията за действията, които ще предприемат по отправените от комисията предложения за изменение или отмяна на съответния акт.”

§ 34. В чл. 93 се правят следните изменения:

1. Заглавието се изменя така: „Производство по изпълнение на задълженията на комисията за съдействие по Регламенти на Европейската комисия”.

2. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Производството по изпълнение на задълженията на комисията за съдействие по Регламент (ЕО) № 1/2003, по Регламент (ЕО) № 139/2004, Регламент (ЕС) 2022/1925 и Регламент (ЕС) 2022/2560 се образува на основание чл. 38, ал. 1, т. 7 във връзка с чл. 54 по искане от национален орган по конкуренцията на държава членка или на Европейската комисия.”

§ 35. В чл. 100 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 6 накрая се добавя „и по глава седма “б””.

2. Алинея 2 се отменя.

3. Алинея 6 се отменя.

4. Алинея 10 се отменя.

5. Алинея 12 се отменя.

§ 36. В чл. 101 се създава ал. 7:

„(7) Комисията намалява имуществената санкция на предприятието в случаите по чл. 74а съгласно методика, утвърдена с приетите от нея правила.”

§ 37. В допълнителни разпоредби, в § 1, т. 10, буква „б” след думите „Регламент (ЕС) 2017/2394” се добавя „Регламент (ЕС) 2022/1925 и Регламент (ЕС) 2022/2560.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 38. След изтичане на мандата на настоящия състав на комисията, при следващия избор трима от членовете ѝ се избират за срок от три години и половина, след изтичането на който срок нови членове на техните места се избират по реда и с мандат съгласно чл. 4, ал. 1.

§ 39. В Закона за електронните съобщения (обн., ДВ, бр. 41 от 2007 г.; изм., бр. 109 от 2007 г., бр. 36, 43 и 69 от 2008 г., бр. 17, 35, 37 и 42 от 2009 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2009 г. – бр. 45 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 82, 89 и 93 от 2009 г., бр. 12, 17, 27 и 97 от 2010 г., бр. 105 от 2011 г., бр. 38, 44 и 82 от 2012 г., бр. 15, 27, 28, 52, 66 и 70 от 2013 г., бр. 11, 53, 61 и 98 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г.; Решение № 2 на Конституционния съд от 2015 г. – бр. 23 от 2015 г.; изм., бр. 24, 29, 61 и 79 от 2015 г., бр. 50, 95, 97 и 103 от 2016 г., бр. 58, 85 и 101 от 2017 г., бр. 7, 21, 28, 77 и 94 от 2018 г., бр. 17, 47, 74, 94 и 100 от 2019 г., бр. 28, 51, 62 и 69 от 2020 г.; Решение № 15 на Конституционния съд от 2020 г. – бр. 101 от 2020 г.; изм., бр. 105 от 2020 г., бр. 20 от 2021 г., бр. 15 и 32 от 2022 г., бр. 58 и 84 от 2023 г., бр. 41, 70 и 79 от 2024 г. и бр. 35 и 61 от 2025 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нов чл.45а:

2. „Чл. 45а. Комисията оказва съдействие на Комисията за защита на конкуренцията при изпълнение на нейните правомощия.“

1. В чл. 251б, ал. 2, изречение първо след думите „живота или здравето му“ се добавя „както и за производства по глава девета от Закона за защита на конкуренцията.“

2. В чл. 251в, ал. 1 се създава нова т. 6:

„6. Комисия за защита на конкуренцията.“

3. В чл. 251г, ал. 2 след думите „Наказателния кодекс“ се добавя „или нарушения на чл. 15 от Закона за защита на конкуренцията“.

4. В чл. 251г, се създава нова ал. 9:

„(9) За нуждите на производства по глава девета от Закона за защита на конкуренцията, данните по чл. 251б, ал. 1 се предоставят на съда и на Комисията за защита на конкуренцията при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс.“

§ 40. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Иванов
Радан Азизов

Деница Савева
Владимир Ангелов
Томас Любчев

Професор Стойчев
Петър Г. Канев

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията (ЗИД на ЗЗК) предвижда законодателни промени, основно свързани с изпълнението на препоръки, отправени от Комитета по конкуренция на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) в рамките на преговорния процес по присъединяване на Република България към тази реномирана световна организация. Препоръките на ОИСР и съответно предлаганите изменения на ЗЗК предвиждат конкретизиране на някои от правомощията на Комисията за защита на конкуренцията (КЗК, Комисията), повишаване на прозрачността в нейната работа, създаване на предпоставки за бързина и процесуална икономия в някои от процедурите и съответно за намаляване на административната тежест върху засегнатите стопански субекти и като цяло създават допълнителни гаранции за ефективността ѝ като регулатор на обществените отношения в сферата на икономиката. Препоръките на ОИСР в най-голяма степен съвпадат и с изразеното от политическите сили в 51-то Народно събрание желание за известно прецизиране на правомощията на КЗК с оглед на необходимостта от подобряване на пазарната среда и коригирането на евентуално установени дефицити във функционирането на пазарната икономика.

Трябва да се отбележи, че Законът за защита на конкуренцията е един от най-добре синхронизирани с европейското право нормативни актове; основните правни институти в сферата на конкуренцията са обвързани с наднационалните норми на европейското законодателство и са добре уредени. Поради това настоящите предложения за изменения и допълнения са пестеливи и имат за цел да предложат по-голяма яснота при разбирането и по-голяма прецизност при прилагането на съответните институти.

Основните изменения, предлагани със законопроекта, могат да се обобщят в следните тематични групи:

1. Рефериране към актове на Европейския съюз

С проекта на ЗИД на ЗЗК се предлага да се направят изменения и допълнения във връзка с влезли в сила актове от правото на Европейския съюз. Тези актове са *Регламент (ЕС) 2022/1925* на Европейския парламент и на Съвета от 14 септември 2022 година за достъпни и справедливи пазари в цифровия сектор и за изменение на директиви (ЕС) 2019/1937 и (ЕС) 2020/1828 (*Акт за цифровите пазари*) и Глава 3 „Концентрации“ на *Регламент (ЕС) 2022/2560* на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно чуждестранните субсидии, които нарушават вътрешния пазар (*Регламент за чуждестранните субсидии*).

С решения на Съвета по европейски въпроси (СЕВ) към Министерския съвет е възложено на Комисията за защита на конкуренцията прилагането на *Регламент (ЕС) 2022/1925 (Акт за цифровите пазари)* и на Глава 3 „Концентрации“ на *Регламент (ЕС) 2022/2560 (Регламент за чуждестранните инвестиции)*. По отношение на обществените поръчки, *Регламентът за чуждестранните инвестиции* се прилага от Агенцията за обществени поръчки. При правоприлагането на горепосочените регламенти, КЗК е компетентният

национален орган, който трябва да си сътрудничи с Европейската комисия и с националните правоприлагащи органи, като получава и оказва съдействие, обменя информация, участва в провеждането на срещи и оказва взаимопомощ при трансгранични разследвания на нарушения, извършва проверки на място. Това обстоятелство налага допълване на няколко разпоредби от Закона за защита на конкуренцията, включително чл. 1 относно предметния обхват на закона.

Целта на тези изменения и допълнения е да се гарантира правна сигурност за стопанските субекти за това кой е компетентният национален орган, отговарящ за сътрудничеството по двата европейски нормативни акта. Това налага също необходимост да се регламентира в ЗЗК и приложимата процедура при осъществяването на сътрудничеството с Европейската комисия и другите компетентни национални органи по двата регламента. В тази връзка се предлагат изменения и допълнения по отношение на компетентността и правомощията на КЗК, на основанията за образуване на производство в предвидените по двата регламента случаи, а самото производство по оказване на съдействие ще се провежда по вече установения в ЗЗК ред, по който КЗК си сътрудничи по Регламент 1/2003 и Регламент 139/2004.

2. Административни въпроси на КЗК

В изпълнение на една от препоръките на ОИСР, но и като продиктувана от опита и практиката на КЗК необходимост, законопроектът предвижда възможност за председателя на Комисията да създава експертни консултативни звена (съвети) по въпросите на защитата на конкуренцията и подобряване на условията за осъществяване на стопанска дейност, както и работни групи за изпълнение на конкретни задачи в кръга на дейност на Комисията. Целта на тези експертни консултативни звена и работни групи е да подпомагат Комисията с необходимата експертиза при осъществяване на актуални икономически и правни анализи, включително чрез осигуряването на информация за динамиката на пазарите, за тенденциите за тяхното развитие, конкурентните условия на тях и прогнози относно очаквани потенциални ефекти от определени процеси, практики или концентриране на пазарна сила. Създаването на подобни консултативни звена е ключова стъпка към ефективен обществен диалог и повишаване на прозрачността на работата на антимонополния орган.

Предвидени са уточняващи разпоредби по отношение на формирането на бюджета на Комисията. Подробното разписване на дейностите на КЗК, които е необходимо да бъдат ресурсно обезпечени, отразява една от основните препоръки на ОИСР. Впрочем представители на Комитета по конкуренция на ОИСР винаги са изразявали недоумение от недофинансирането на българския антимонополен орган в сравнение с другите аналогични органи в страните-членки на организацията при същевременното очакване той да има същата или подобна ефективност. Препоръката е в текста на закона изрично да се посочат ключовите дейности на КЗК, които следва да бъдат финансово обезпечени, като ангажирането на широк кръг от външни експертизи, обезпечаване с дигитални технологии за бързо събиране, оценка и анализ на данни, възможност за провеждане на международни антикартелни проучвания и др.

Предлага се доразвиващ уредбата текст във връзка с обосноваването на професионалните качества на кандидатите, включително техните познания в областта на конкуренцията. Тези изисквания към процеса по номиниране на кандидати и досега се прилагат в практиката на Народното събрание; идеята е те да бъдат експлицитно записани в текста на закона. Също така по препоръка на ОИСР, за да се създаде възможност да не се припокриват

напълно мандатите на членовете на комисията се предлага при следващия избор на членове на комисията, трима от тях да се изберат за срок от три години и половина, след което последващите избори да се осъществяват по реда и с мандата съгласно закона. Поради еднократния си характер тази мярка е изведена в преходна разпоредба. Нейното влизане в сила в бъдеще време е съгласувано и потвърдено от ОИСР.

В действащата към момента редакция на ЗЗК е предвидено председателят на Комисията да може да бъде заместван единствено от заместник-председателя. Предложението е заместник-председателят да замества председателя във всички случаи на отсъствие въз основа на нарочна заповед на председателя, а в случай на отсъствие и на двамата - заместването да се осъществява от член на Комисията, на когото това е възложено със заповед на председателя.

3. Концентрации

Концентрациите между предприятия са търговски сделки между независими предприятия, които водят до трайна промяна в контрола върху цели предприятия или части от тях. Концентрациите подлежат на задължително предварително нотифициране пред КЗК съгласно чл. 24, ал. 1 от ЗЗК, ако сумата от общите обороти на всички предприятия - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година надхвърля 25 млн. лв., и кумулативно е налице едно от следните условия:

- общият оборот на всяко едно от поне две от предприятията - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година, надхвърля 3 млн. лв., или
- общият оборот на предприятието - обект на придобиване на територията на Република България през предходната финансова година, надхвърля 3 млн. лв.

Практиката на Европейската комисия и на националните органи по конкуренция показва, че с развитието на технологиите се увеличава броят на концентрациите, включващи предприятия, които имат или биха могли да имат значителна роля за пазара, независимо че са реализирали незначителен оборот или дори когато към момента на сделката нямат реализиран такъв, като например при т. нар. „убийствени придобивания“ („killer acquisitions“). Такива процеси се забелязват най-вече в сферата на дигиталната икономика, където услугите непрекъснато се развиват, а малки предприятия могат да достигнат много бързо до една значителна потребителска база и съответно голямо пазарно влияние. Подобно е положението и в други сектори, в които иновациите играят ролята на важен фактор за конкуренцията.

Европейската комисия насърчаваше особено от 2020 г. насам националните органи по конкуренция в такива случаи да използват инструментариума на член 22 от Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 година относно контрола върху концентрациите между предприятия, по отношение и на сделки, които не отговарят на националните прагове за задължително предварително уведомяване. Позовавайки се на член 22 от Регламент 139/2004 г., държавите-членки имаха възможност да изискат Комисията да разгледа всяка концентрация, която няма общностно измерение, но засяга търговията между държави-членки и заплашва да застраши сериозно конкуренцията на територията на държавата-членка, подала искането, независимо от това дали са достигнати националните прагове за задължително предварително уведомяване. С постановяването на решението по делото Illumina/Grail от 3 септември 2024 г.

беше прието, че ЕК може да приеме искания за препращане по реда на член 22 от Регламент 139/2004 г., само когато националните органи по конкуренция имат юрисдикция да преглеждат сделките. Предвид на това националните органи по конкуренция предприеха действия по въвеждането на допълнителни инструменти за контрол върху концентрациите, за да не се допусне осъществяване на сделки, които биха възпрепятствали съществено конкуренцията на пазара, по-конкретно въвеждането на т. нар. „call-in option“.

Отчитайки посочените по-горе динамики в практиката на европейските органи по конкуренция и предвид развитието на дигиталните процеси и иновации в сектори, които имат ключово значение за икономическия растеж и благосъстоянието на потребителите, редица от националните органи по конкуренция на държавите членки като Дания, Унгария, Ирландия, Италия, Литва, Латвия, Швеция, Исландия и Норвегия вече са въвели допълнителна възможност по модела „call-in option“ за уведомяване за концентрации, които по действащото национално законодателство са извън обхвата на задължително предварително нотифициране, като с това се създават допълнителни инструменти за тяхната оценка, а други държави като Белгия, Чехия, Естония, Финландия, Франция, Гърция, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Словакия обмислят въвеждането на подобен механизъм. Според анализите на ОИСР е необходимо в тези случаи да се предприеме предпазлив и толерантен ex-ante подход и след това да се прояви готовност за намеса ex-post, когато е необходимо да се прекратят вредните ефекти от осъществената концентрация върху съответния пазар.

В светлината на тези тенденции на законодателството в областта на конкуренцията в държавите членки на ЕС и на ОИСР настоящият законопроект предлага и у нас да бъдат въведени две допълнителни възможности за уведомяване на КЗК:

1) Доброволно уведомяване от участващите предприятия по тяхна преценка за предстояща концентрация, когато не са изпълнени условията за задължително предварително уведомяване.

Направено е систематично разграничение между случаите на задължително предварително уведомяване и тези, които са свързани с доброволно подаване на нотификация. Предвижда се и при доброволното предварително уведомяване Комисията да може да извършва оценка на концентрацията по същество, като определя ефекта ѝ върху конкуренцията на съответния пазар. Това всъщност е едно улеснение за предприятията, които биха се възползвали от тази възможност, доколкото те предварително биха получили необходимата правна сигурност за концентрацията и биха се избягнали последващи активности от страна на КЗК, което, предвид на изцяло доброволния характер на уведомяването, напълно съответства на разбиранията за предпазлив и толерантен ex-ante подход на законодателството по отношение на уведомяванията за предстоящи концентрации под националните прагове за задължителност.

Всъщност и към настоящия момент КЗК може да бъде сезирана с уведомления за планирани концентрации, които не попадат в обхвата на чл. 24, ал. 1 от ЗЗК, респ. не подлежат на задължително предварително уведомяване, но уведомителят въпреки това подава такова искане от съображения за собствената си правна сигурност. В тези случаи КЗК в рамките на ускорено проучване, въз основа на предоставената информация за реализираните обороти от обичайна дейност на територията на страната на участниците в концентрацията, прави формално заключение, че праговете за оборот по чл. 24, ал. 1 от ЗЗК не са достигнати и на

основание чл. 82, ал. 3, т. 1, предложение второ постановява решение, че сделката не попада в обхвата на чл. 24, ал. 1 от ЗЗК. Подобен формалистичен подход не отговаря на същността на производството по оценяване на концентрациите и на разгледаното по-горе разбиране на ex-ante подход на законодателството по отношение на уведомяванията за предстоящи концентрации. Доброволното уведомяване за предстояща концентрация е именно доброволно и е една възможност за предприятията да получат правна сигурност на планираната от тях сделка, което не следва да им бъде отказвано.

2) Последващо уведомяване от участващите предприятия по искане на КЗК.

Както беше посочено, действащата разпоредба на задължителното предварителното уведомяване изисква кумулативното наличие на две условия: 1) сумата от общите обороти на всички предприятия - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година да надхвърля 25 млн. лв. и 2) да е налице едно от следните условия: общият оборот на всяко едно от поне две от предприятията - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година да надхвърля 3 млн. лв. (т.1), или общият оборот на предприятието - обект на придобиване на територията на Република България през предходната финансова година да надхвърля 3 млн. лв. (т. 2). Предложената разпоредба на новата ал. 4 дава възможност при наличието само на първия обективен критерий по чл. 24, ал. 1, а именно сумата от общите обороти на всички предприятия - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година да надхвърля 25 млн. лв., да се задейства механизмът на последващото уведомяване за концентрацията от участващите предприятия по искане на националния орган по конкуренция.

За да се реализират правомощията на комисията за изискване с мотивирано определение на последващо уведомяване, е необходимо да са изпълнени кумулативно две условия:

- първо, както вече беше посочено, сумата от общите обороти на всички предприятия - участници в концентрацията на територията на Република България през предходната финансова година да надхвърля 25 млн. лв., и
- второ, сделката да поражда съмнения, че в резултат на осъществяването на концентрация съществено ще се възпрепятства ефективната конкуренция на съответния пазар, особено в резултат на създаване или засилване на господстващо положение на територията на страната или на обособена част от нея.

Нормата урежда позната в редица държави т.нар. ex-post намеса при вече реализирана концентрация под националните прагове за уведомяване, като в настоящото предложение е възприет по-консервативен подход спрямо въведеното законодателство в другите държави, въвеждайки един обективен критерий относно съвкупния оборот на участващите в концентрацията на територията на страната. Този критерий в пълна степен съответства на степента на опасност за конкуренцията при т.нар. „убийствени придобивания“, при които предприятието - обект на придобиване в повечето случаи е реализирало незначителен оборот или дори когато към момента на сделката няма реализиран такъв, но значимостта на сделката върху пазара се преценява през размера на съвкупния оборот на участващите в концентрацията лица на националния пазар или на обособена част от него.

В този случай предприятията уведомят комисията за концентрацията в указания в определението на комисията срок.

С цел осигуряване на стабилност на сделката възможността на КЗК да изиска уведомяване е ограничена със срок – до 6 месеца от осъществяването на сделката. Прави впечатление, че различните юрисдикции използват различни срокове за последваща намеса – напр. в Обединеното кралство намесата може да бъде в рамките на четири месеца, докато в Канада, Мексико и Бразилия прегледът или искането за уведомление трябва да бъдат направени в рамките на една година от сделката. САЩ е единствената юрисдикция, където няма законово ограничение във времето. По отношение на държавите членки на ЕС този срок е определен в диапазона между 3 и 12 месеца.

Предвидени са съответни на хипотезата на чл. 24, ал. 4 диспозитиви на крайния акт на комисията при ускореното (чл. 82) и при задълбоченото проучване (чл. 88): постановяване, че сделката не води до съществено възпрепятстване на ефективната конкуренция на съответния пазар. При задълбочено проучване Комисията може да наложи на участниците в сделката поведенчески и/или структурни мерки, необходими за възстановяване на ефективната конкуренция, включително като постанови разделяне на обединените капитали, дялове или активи и/или прекратяване на общия контрол.

В продължение на уредбата е регламентирана изрична хипотеза по чл. 78, ал. 3 във връзка с правото на комисията да образува производство по своя инициатива, когато не е подадено изисканото уведомление по чл. 24, ал. 4 в указания от комисията срок.

В систематична връзка с темата за концентрациите е и въвеждането на едно пояснение в процедурите за тяхното разрешаване, а именно, че при производството за издаване на разрешение за концентрация между предприятия уведомителите имат възможност да предложат мерки, които са необходими за запазване на ефективната конкуренция и ограничаване на отрицателните въздействия на концентрацията върху засегнатия пазар още на етапа на ускореното проучване. Впрочем, такава възможност съществува и сега, но поради неясното формулиране на съответните разпоредби, тя практически не се прилага. Изясняването на принципа, че мерки за запазване на ефективната конкуренция могат да бъдат предлагани и на етапа на ускореното проучване, което е възприет подход в европейското конкурентно право, в много случаи би спестило преминаването към фаза на задълбочено проучване и с това би спестило време и ресурси на уведомителите за такива концентрации, като по същество представлява мярка за намаляване на административната тежест.

С цел систематизиране на уредбата в областта на концентрациите и доразвиването ѝ в посочените по-горе посоки е регламентирана изрично още една хипотеза, при наличието на която може да се проведе задълбочено проучване: ако предложените изменения на условията на концентрацията, включително мерките за запазване на ефективната конкуренция и за ограничаване на отрицателното въздействие на концентрацията върху засегнатия пазар, не са подходящи или достатъчни.

В чл. 83, ал. 1, точка 3 се въвежда правило за извършване на задълбочено проучване, и когато за целите на анализа е необходимо получаване на становище от друг специализиран държавен орган в рамките на неговата отраслова компетентност.

4. Нелоялни търговски практики по веригата на доставки

В Глава седма „б“ „Нелоялни търговски практики по веригата за доставки на селскостопански и хранителни продукти“ и по-конкретно към разпоредбата визираща абсолютните забрани, се предлага създаването на обща забрана за нелоялни търговски практики в отношенията между купувачите и доставчиците във веригата за доставки на селскостопански и хранителни продукти, което е подобно на общата забрана за нелоялна конкуренция в ЗЗК. Целта на предложението е да бъде въведена обща забрана и при нелоялните търговски практики в тази конкретна, важна сфера, за да бъдат обхванати максимален брой случаи на практики, които не са изрично изброени в закона, но които водят до дисбаланс в отношенията между доставчиците и купувачите на селскостопански и хранителни продукти. По този начин ще се осигури стабилност и оптимизация в цялостната верига за доставки на земеделски продукти и храни, което ще доведе до повишаване на ефективността и конкурентоспособността на сектора. Същевременно, чрез ролята на Комисията ще се премахнат съществуващите дисбаланси между различните нива и участници в търговските отношения и ще се гарантира лоялна конкуренция, в полза както на купувачите и доставчиците, така и на потребителите и на икономиката на страната.

Това се налага от очевидното неравнопоставено третиране на законово ниво на участниците на пазара: за всички останали стопански сфери има обща забрана за нелоялни търговски практики, но за сферата на доставка на храни – не.

5. Последващ контрол и оценка на въздействието на решенията на Комисията (ex post контрол)

С изменението на чл. 67 се детайлизират правомощията на Комисията по упражняване на последващ контрол и на последваща оценка на въздействието на изпълнение на постановените от нея решения (така наречения ex post контрол, препоръчван и от ОИСП). Сред съществуващите текстове на ЗЗК и в момента могат да се открият чрез тълкуване такива възможности на Комисията, но те са твърде общи и неясни. Новата редакция на възможността на КЗК да упражнява последващ контрол за изпълнението на нейните решения дава по-голяма систематизация и яснота по този важен въпрос и създава предпоставка за преодоляването на една от основните слабости в работата на администрациите по принцип, а именно непълноценно упражняваният контрол за спазване на взетите решения или постановените актове.

6. Публичност на предварителните проучвания

От началото на 2021 година КЗК има правомощие да провежда предварително проучване по постъпили искания и сигнали. В случаите, в които предварителното проучване не води до образуване на последващо производство, не е предвиден акт в ЗЗК, който да подлежи на публикуване в електронния регистър на Комисията. Със законопроекта се урежда възможността председателят на Комисията с разпореждане да може да публикува заключенията от предварителното проучване по получените искания и сигнали и по други въпроси от своята компетентност, за да запознае обществеността и съответните компетентни органи за резултатите от проучването. С тази промяна се цели да се осигури по-голяма публичност и прозрачност по отношение дейността на КЗК, особено в случаите на проведени предварителни проучвания в обществено значими и чувствителни сектори.

7. Ангажиране на външни специалисти

С предложено изменение на ЗЗК е предвидена също възможност в хода на проучванията, извършвани от КЗК, да бъдат включени в работния екип външни специалисти, притежаващи професионален опит съобразно обхвата и предмета на производството. С ангажирането на външни специалисти ще се засили качеството и обхватът на анализите, извършвани по време на проучванията и ще бъде подпомогнато извършването на по-сложни проучвания и оценки, които изискват експертиза в специфични икономически отрасли и дейности. Целта тук е да се подпомогне процеса по извършване на оценки при прилагане на правилата на конкуренцията на европейско и национално ниво в сектори от изключително социално значение. В проучванията от обществен интерес е необходимо те да се извършват в по-кратък срок, като използването на посочената експертиза значително ще съкрати времето за тяхното приключване и ще повиши качеството на анализите на КЗК. Чрез опита и специализираните си знания външните специалисти ще допринесат за по-бърз, по-детайлен и по-качествен анализ в решенията по правоприлагане, както и ще подпомогнат анализирането на големи база данни. Тук следва да се прави разлика между външните специалисти и експертите, обезпечавани от външни експерти, които се правят досега и се обезпечават от сертифицирани вещи лица.

Ангажирането на външни специалисти се предвижда да може да става и при извършването на внезапни проверки на място на предприятия, сдружения на предприятия или купувачи на селскостопански и хранителни продукти. Съобразно целта и обхвата на проверката чрез специалните знания на външните специалисти ще се подобри качеството на извършената проверка. Тези специалисти ще допринесат не само с технически познания, но и с практически опит, който ще засили ефективността на Комисията при извършване на проверките на място.

8. Разноски в производствата

Въвеждат се също допълнения в действащите разпоредби на ЗЗК относно възлагането на разноски, направени в производствата пред КЗК, в случаите, в които е назначена експертиза по инициатива на Комисията, тъй като по отношение на тези случаи е налице празнота в закона. Възприема се принципа, че разноски за експертизи, възложени по инициатива на Комисията се поемат от нея и се възлагат на ответна страна, само ако нейното нарушение бъде доказано.

9. Споразумение за намаляване на санкция (Settlement)

Със законопроекта се предвиждат промени в Глава девета - Производство по установяване на нарушения и налагане на санкции по Глави трета и четвърта по този закон и по чл. 101 и 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, като се въвежда нова процедура, която стартира по искане на ответна страна в производството, която е готова да признае своето участие в картел. Признаването може да резултира в споразумение (settlement), което съдържа потвърждение или отказ от оспорване на участие на съответната страна в нарушението на правото на конкуренция, както и отговорността за това нарушение. Процедурата за постигане на споразумение е инструмент, който се използва в практиката на самата Европейска комисия, както и на редица други държави членки (вкл. Германия и Франция), за да се ускори приемането на крайния акт по производства за установяване на нарушения, свързани с картели. Този инструмент се прилага само при проучвания за установяване на забранено споразумение (картел) и е неприложим за всички други форми на

антиконкурентно поведение. Въвеждането на такава процедура е една от препоръките на ОИСР към закона.

Искането за постигане на споразумение е изцяло доброволно действие и всяка от страните в административното производство може да го оттегли, в който случай производството ще продължи по общия ред на ЗЗК. Всички етапи и редът за провеждане на процедурата ще бъдат допълнително уредени в правила, приети от КЗК. При постигане на споразумение, законопроектът предвижда намаляване на имуществената санкция на предприятието, подало искането. Въвеждането на сетълмента доразвива уредбата на санкционната система по отношение на картела. Действащите понастоящем разпоредби на чл. 101, ал. 1-6 от ЗЗК съдържат стимулиращи норми при положително процесуално поведение на участник в картел, изразяващо се в разкриване на участието в картел и представяне на доказателства на по-ранен етап от производството – преди образуване на производството, на етапа на предварителното проучване или в хода на проучването по вече образуваната преписка до приключване на производството пред КЗК. В този случай освобождаването от санкция или намаляването на нейния размер има за цел да стимулира участниците в картела не само на ранен етап да признаят участието си в него с цел процесуална икономия, но също така и да представят доказателства, които да допринесат съществено за доказване на нарушението на другите участници в картела. С новата ал. 7 се предлага с цел постигане на процесуална икономия създаването на нормативен стимул и при проявено положително процесуално поведение на участник в картел на по-късен етап от производството – след предявяване на твърденията за извършено нарушение на закона от ответната страна и в рамките на срока за представяне на писмено възражение по тях. Предвид на етапа, на който се реализира положителното процесуално поведение, като такова се счита потвърждение на нарушението или отказ от оспорване на участие в него. Ето защо е възприета същата законодателна техника както при ал. 3 на чл. 101, а именно размерът на намалението на санкцията да се определя по методика, утвърдена с приетите от Комисията по реда на чл. 74а, ал. 2 правила.

Със споразумението Комисията ще може да наложи ефективни и навременни санкции, които да имат възпиращ ефект за поведението на предприятията. Въвеждането на възможност за постигане на споразумение в същото време не е пречка производството да се развие по общата антитръстова санкционна процедура за ответните страни, които не следват процедурата за постигане на споразумение. Предложеното нововъведение си поставя за цел да стимулира по-лесното разкриване на картели, чрез предоставянето на стимул за предприятията да признават участието си в антиконкурентно поведение. Другите преимущества на процедурата за постигане на споразумение се изразяват в съкращаване и ускоряване на административния процес, което от своя страна ще освободи ресурс на административния орган за други проучвания и би довело до намаляване на броя обжалвани актове на Комисията.

10. Проверки на място

Едно от предлаганите законови изменения е възможността КЗК да извършва проверки на място и в рамките на производства по секторни анализи, подобно на извършваните проверки на място в санкционните производства. Важно е да се отбележи, че проверки на място се извършват само след съдено разрешение на АС- София област, което подлежи на инстанционен съдебен контрол пред ВАС.

Секторният анализ представлява по своята същност задълбочено изследване на конкурентните условия в даден икономически сектор за определен период от време. Секторните разследвания не са насочени срещу отделни дружества за извършените от тях конкретни предполагаеми нарушения на конкурентното право, а имат за цел да идентифицират настоящи и потенциални проблеми и практики, които оказват неблагоприятни въздействия върху пазара и могат да навредят на интересите на потребителите.

Секторните проучвания в дейността на органите за защита на конкуренцията са инструмент за наблюдение на пазарни процеси и произтичащите от това промени в конкурентната среда в съответния сектор, като самата Европейска комисия, но и редица антимонополни органи в страните-членки (Германия, Кипър) имат правомощие в рамките на секторния анализ да извършват проверки на място. Подобно на тези институции, при установяване на евентуални антиконкурентни практики в хода на производство по секторен анализ КЗК ще може още на предварителен етап да извърши проверка и да събере допълнителни доказателства. Разширяването на съществуващото и към момента правомощие за извършване на проверки на място цели също спазване на един от основните принципи на административния процес – бързина и процесуална икономия. В случай, че в рамките на секторно проучване бъдат установени достатъчно данни за евентуално нарушение, Комисията ще може веднага да пристъпи към проверка, без да е наложително от процедурна гледна точка да образува отделно производство, в рамките на което да проведе същата.

11. Публикуване на предварителни заключения

С цел повишаване прозрачността и публичността на дейността на Комисията се създава възможност в хода на извършване на секторен анализ да се публикуват междинни доклади, в които да се представят събраните до момента факти и обстоятелства и в които Комисията да изложи своите предварителни изводи за състоянието на конкурентната среда в анализирания сектор. Допълнително се създава възможност за всички заинтересовани страни да предоставят становища по междинните доклади. Със засилване на активната роля на заинтересованите страни в административното производство се формират условия както за ефективен диалог, така и за прецизиране на крайния акт на Комисията. Предложената процедура следва примера на Европейската комисия, която има практика и може да публикува предварителен или междинен доклад за резултатите от своето разследване на определени сектори от икономиката или на определени видове споразумения от различни сектори и да прикани заинтересованите страни за коментари. С предложеното изменение на ЗЗК се създава възможност в предварителни доклади по аналогичен начин КЗК да прави преглед на основните пазарни тенденции от гледна точка на конкуренцията и да излага първоначалните си констатации и заключения.

След публикуването на предварителния доклад в производството по секторен анализ, КЗК ще определя срок за провеждане на обществени консултации, в рамките на които заинтересованите страни могат да коментират предварителните констатации от секторното проучване, да предоставят допълнителна информация в писмен вид или да повдигнат допълнителни въпроси. Това ще позволи събиране на много по-всеобхватен обем данни, както и получаване на становища от по-широк кръг независими участници на пазарите, включително от малки и средни предприятия, които иначе трудно биха могли да бъдат анкетираны поради

големия си брой. Цялата събрана допълнителна информация ще позволи на Комисията да анализира голяма база данни преди изготвяне на окончателния доклад и да бъдат взети предвид получените становища на заинтересованите страни по време на обществената консултация.

12. Повишаване на ефективността на застъпничеството за конкуренцията

На практика всяко решение на КЗК, с което се приема секторен анализ, съдържа предложение за предприемане на мерки за подобряване на конкурентната среда в сектора, включително за законодателни или други промени. Обективността изисква да се каже, че много рядко препоръките, давани в решенията на КЗК, са били спазвани, или са спазвани отчасти, поради което не са могли и не могат да постигнат целите, към които са насочени, а именно – подобряване на конкурентната среда. Със законопроекта се предлага засилване на ролята на препоръките на КЗК, заложи в решението за секторен анализ, като се въвежда задължение за компетентните държавни органи, включително органите на изпълнителната власт, както и органите на местното самоуправление, които са информирани с решението на Комисията за необходимостта от предприемане на мерки за подобряване на конкурентната среда в сектора, да уведомят КЗК какви действия ще предприемат по тях, както и в какви срокове ще ги реализират.

По аналогичен начин в производствата по застъпничество за конкуренцията се предлага компетентните органи или сдруженията на предприятия да са задължени в 3-месечен срок от уведомяването за решението да информират Комисията за действията, които ще предприемат по отправените от КЗК препоръки за изменение или отмяна на съответния акт. Това предложение е обусловено от обстоятелството, че към настоящия момент становищата, които Комисията приема в рамките на своето правомощие по застъпничество не постигат желаната промяна в поведението на държавните органи или на сдруженията на предприятия, т.е. на пазарните участници. При положение, че в анализите на КЗК на нормативната уредба могат да бъдат идентифицирани конкретни норми или актове, които повлияват негативно върху конкуренцията, то именно със становищата по застъпничество се отправят препоръки за изменение на действащи нормативни разпоредби или на проекти на нови разпоредби, имащи за цел да предотвратят съществуването на необосновани, прекомерни или ненужни регулации, които възпрепятстват свободната конкуренция. Тези препоръки изискват от други държавни органи да предприемат действия в области, в които КЗК няма правомощия, поради което е необходимо създаването на задължение за тези органи поне да информират КЗК за изпълнението на отправените към тях предложения.

13. Санкции

С настоящия проект на ЗИД на ЗЗК се предвижда промяна по отношение имуществените санкции, които може да налага КЗК и по-специално при установени забранени практики при доставките на селскостопански продукти, като в тези случаи Комисията ще може да наложи на купувач на селскостопански и хранителни продукти имуществена санкция в размер до 10 на сто от общия оборот за предходната финансова година, какъвто е размерът на санкцията при всички останали антиконкурентни нарушения съгласно чл. 100, ал. 1. Фиксираната до сега в закона горна граница на санкцията в размер на до 300 000 лева е в дисонанс с общия санкционен принцип и създава привилегировано положение на конкретната група стопански субекти спрямо всички останали. Определянето на санкции като процент от оборота на предприятието,

а не чрез фиксиране на сума при долна и горна граница, е обосновано пропорционално и е в унисон с цялостната концепция за налагане на имуществени санкции по този закон. С това изменение не само ще бъде постигнат законодателен синхрон при определяне на имуществените санкции за нарушения на ЗЗК, но и ще се постигне по-голяма превенция при поведението на големите участници във веригата за доставки на селскостопански и хранителни продукти.

14. Сътрудничество с други регулатори

В Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията се предвижда изменение на Закона за електронните съобщения, като се създава възможност при необходимост да бъдат получени от КЗК данни от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги за нуждите и целите на производствата по ЗЗК. В качеството си на национален орган по конкуренцията в страната, КЗК противодейства на тръжните манипулации посредством предоставените ѝ правомощия в производствата за установяване на евентуално извършено нарушение, изразяващо се в забранени споразумения, решения или съгласувани практики, като борбата с тръжните манипулации е един от основните ѝ ежегодни приоритети. От особена важност за Комисията е събирането на достатъчно данни за наличието на координирани действия от страна на кандидатите, имащи за цел или резултат манипулирането на обществените поръчки. Вземайки предвид степента на обществена опасност на тръжните манипулации, законодателят е предвидил, че във всички случаи те представляват тежко нарушение на ЗЗК, поради което нарушителите имат интерес да запазят договорките си в тайна. За доказването на това нарушение рядко са налични преки доказателства или доказателствени средства, поради което в преобладаващите случаи Комисията разчита на косвени доказателства, които в своята съвкупност свидетелстват за наличие на забранено споразумение между предприятията.

Съгласно Закона за електронните съобщения (ЗЕС) IP адресът е част от данните, които са необходими за проследяване и идентифициране на източника на връзката, като в чл. 251в от ЗЕС са изброени държавните органи, които имат право да изискват справки за данните по чл. 251б, ал. 1 от ЗЕС. Поради това предложените с преходните и заключителни разпоредби на законопроекта допълнения в Закона за електронните съобщения ще доведат до повишаване ефективността и ефикасността на Комисията при извършване на проучвания за евентуално извършени нарушения по ЗЗК, процесуална икономия, повишаване на справедливостта, прозрачността и конкуренцията при провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки и при разходването на публични средства.

Вносителите се надяват, че тези изменения и допълнения на Закона за защита на конкуренцията ще бъдат подкрепени от Народното събрание, с което ще бъде даден един положителен знак към обществото за желанието на народното представителство да съдейства за укрепването на регулацията в икономическата сфера и за подобряване като цяло на конкурентната среда, а оттам и на благосъстоянието на българските граждани.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Иванов
Д-р Андрей

Деница Сабелва

Кристиан Ангелов

Тошко Цоранов

Драгомир Стойчев

Петар С. Кичев

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

на проекта на Закон за изменение и допълнение на

Закона за защита на конкуренцията

I. Основания за законодателната инициатива

Главно основание за предлаганите изменения и допълнения на Закона за защита на конкуренцията е да бъдат отразени препоръките, направени от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие по отношение на подобряването на конкурентната среда в България и за работата на регулатора КЗК, както да бъдат прецизирани някои от положенията в закона, необходимостта от което е установена в хода на правоприлагането. С предлаганите изменения и допълнения в настоящия проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията ще се подобрят правните инструменти за работата на Комисията, чрез които ще се усъвършенства дейността и ще се подобри ефективността на провежданите производства. Предложените изменения във връзка с въвеждане на нови правни институти се осъществява с оглед възприемане на добри европейски практики, както от Европейската комисия, така и от националните законодателства на държави членки на ЕС. В резултат от това се очаква в работата на Комисията да се установи положителното и ползотворно възприемане на един вече наложил се практически и утвърден европейски модел на правоприлагане.

Чрез оптимизиране и повишаване на капацитета при провеждане на административните процедури се очаква да се съкрати времевият период, за който се извършват проучванията. Чрез това ще се постигне по-голяма продуктивност в дейността на Комисията, тъй като ще позволи фокусиране на работните екипи върху други анализи, изискващи задълбочена и специализирана дейност, съсредоточавайки се върху изключително важни и обществено значими проблеми.

Комисията, интегрирайки в работата си външни специалисти от конкретни и специфични области, ще постави основата за по-задълбочени и по-детайлни правни и икономически анализи за обществено важните икономически сектори в страната.

От прецизирането на нормативната уредба чрез преодоляването на празноти в нея, както и преодоляването на неясноти в съществуващите разпоредби се очаква подобряване на правната сигурност и осигуряване на стабилност за предприятията и за всички лица, които подават искания и молби по ЗЗК. Прецизността в работата на Комисията се предвижда да доведе и до по-голяма яснота и правна сигурност за участниците на съответните пазари. Очакван краен резултат се явява хармонизирането на условията за осъществяване на стопанска дейност на територията на страната.

Завишаването на прозрачността в работата на Комисията чрез публикуване на резултатите от дейността ѝ в хода на административните производства ще доведе до повишаване на общественото доверие. Яснотата и прозрачността в дейността на Комисията ще убеди обществото в значението и ефективността на законовите правомощия, с които институцията разполага.

II. Заинтересовани групи

Законодателната инициатива засяга пряко Комисията за защита на конкуренцията.

Измененията се отнасят индиректно до всички стопански субекти на територията на страната, но директно засягат или биха могли да засегнат само онези, които чрез свои неправомерни действия биха могли да попаднат в някоя от хипотезите, включени в приложното поле на закона. В този смисъл измененията на ЗЗК не засягат стопанските субекти, които упражняват дейността си почтено и в съответствие с правилата на честната пазарна конкуренция, а само онези, които биха ги нарушили.

От измененията са заинтересовани пряко българските граждани, доколкото една по-ефективна, по-прозрачна и по-обърната към интересите на обществото и имаща грижа за общото благо Комисия за защита на конкуренцията би могла да коригира евентуално възникващите проблеми във функционирането на пазара и стимулирайки конкуренцията да предотвратява популистки искания за въвеждане на „крути мерки“ във вреда на свободната пазарна икономика.

III. Анализ на разходите и ползите

С предлаганите изменения и допълнения в настоящия проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията ще се въведат практически всички препоръки на ОИСР по отношение на подобряване на работата на антикартелния орган, което ще бъде направена сериозна стъпка към приемането на Република България в организацията. Разбира се, не това е основната причина за предлаганите изменения и допълнения, а реално установената необходимост от някои прецизирания на законовите норми.

Ползите от приемането на предлаганите законови изменения и допълнения могат да се обобщят, както следва:

- повишаване на прозрачността и отчетността в работата на КЗК (създаване на експертни съвети, публикуване на предварителни заключения и междинни доклади от секторни анализи и др.)
- повишаване на експертизата на Комисията чрез привличането на широк кръг външни специалисти в отделните производства; същото води до икономия на средства, доколкото се избягва необходимостта такива специалисти да бъдат ангажирани с дългосрочни или постоянни правоотношения;
- повишаване на ефективността на инструмента: застъпничество за конкуренцията;
- гарантиране на правната сигурност на предприятия при хипотезата на доброволно уведомяване за концентрация;
- подобряване на взаимодействието между КЗК и други секторни регулатори;
- намаляване на административната тежест при оценката и разрешаването на концентрации чрез разграничаване на действията при Фаза 1 (ускорено проучване) и Фаза 2 (задълбочено проучване);
- въвеждане на възможност за доброволно признаване на нарушения (Settlement);
- максимално сближаване на българското конкурентно законодателство към това на страните-членки на ЕС, включително с въвеждането на най-съвременните правни институти.

Разходи не могат да бъдат констатирани.

IV. Административна тежест и структурни промени

С приемането на законопроекта не се предвиждат административни промени като закриване, сливане или създаване на нови административни структури. Не се предвижда и въвеждане или изменение на регулаторни режими и такси.

Допълнителна административна тежест за Комисията за защита на конкуренцията не възниква, доколкото чрез оптимизираните процедури наличният ресурс може да бъде разпределен по-рационално.

Административната тежест за адресатите на закона – предприятия, ще бъде намалена, особено чрез прилагането на оптимизираните процедури на етапа на ускореното проучване при концентрации.

V. Въздействие върху нормативната база

Законопроектът предвижда минимални допълнения на Закона за електронните съобщения.

Законопроектът не засяга правото на Европейския съюз. С някои от предложените изменения и допълнения в Закона за защита на конкуренцията се осигурява изрично посочване в националната нормативна уредба на компетентния национален орган по приложението на Регламент (ЕС) 2022/1925 на Европейския парламент и на Съвета от 14 септември 2022 година за достъпни и справедливи пазари в цифровия сектор и за изменение на директиви (ЕС) 2019/1937 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за цифровите пазари) и Глава 3 „Концентрации“ на Регламент (ЕС) 2022/2560 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно чуждестранните субсидии, които нарушават вътрешния пазар (Регламент за чуждестранните субсидии).

VI. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие

Предложението не засяга спазването на принципа на равенство съгласно българското законодателство и за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната. Не се очакват негативни въздействия на предложението върху балансираното демографско развитие, включително върху темповете на намаляване на броя на населението, динамиката на миграционните потоци и ограничаването на броя на емигриращите българи.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Уранов
Рая Назарова

Деница Савева
Кристина Ангелова
Томко Йорданов

Драгомир Стойчев
Петър Г. Кичев